

USAID
ამერიკელი საზღვარგარეთის
დახმარების სააგენტო

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE
კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLoG)

აგამიანის უფლებების
აქრონული ინსტიტუტი
NATIONAL INSTITUTE
FOR HUMAN RIGHTS

2017 წლის მაისში, საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ განაცხადა წიგნის საერთაშორისო ფესტივალის შესახებ, რომელიც უნდა გამართულიყო თბილისში, 2017 წლის ივნისში. ფესტივალთან დაკავშირებით, მიღებული იქნა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის ბრძანება “2017 წლის წიგნის საერთაშორისო ფესტივალის ჩატარების ღონისძიებებისა და მონაწილეობის წესის დამტკიცების შესახებ”. ორგანიზაციული ხასიათის ღონისძიებებთან ერთად, ბრძანება განსაზღვრავდა ფესტივალში მონაწილეობის წესებს და წარმოსადგენი ლიტერატურის ჟანრებს. ბრძანების მე-3 მუხლს ეწოდებოდა “ფესტივალის მიზნებთან შესაბამისი წიგნები”. ამ მუხლის თანახმად,

“1. 2017 წლის წიგნის საერთაშორისო ფესტივალზე, არ უნდა იქნეს წარმოდგენილი:

ა. წიგნები, რომლებიც ეწვეიან ომის ან ძალადობის პროპაგანდას;

ბ. წიგნები, რომლებიც პოზიტიურად აფასებენ, უარყოფენ ან ტრივიალურ მოვლენად განიხილავენ გენოციდს, ომის დანაშაულებს და კაცობრიობის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულებს, განსაკუთრებით დანაშაულებს, რაც ჩადენილი იქნა მეორე მსოფლიო ომის დროს;

გ. წიგნები, რომლებიც ეწვეიან რასობრივი, ეთნიკური, რელიგიური ან სხვაგვარი შუღლის გაღვივებას, და ქმნიან რომელიმე ჯგუფის დისკრიმინაციის ან ძალადობისკენ ნაქმრების აშკარა და პირდაპირ საფრთხეს.”

ბრძანება არ ითვალისწინებდა ფესტივალზე დაშვებამდე წიგნების წინასწარი შემოწმების რაიმე წესს მე-3 მუხლთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად, თუმცა მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტი აცხადებდა: “თუ დადგინდება, რომ ფესტივალზე წარმოდგენილია ამ მუხლის პირველ პუნქტით განსაზღვრული კატეგორიის წიგნი, მის წარმოდგენაზე პასუხისმგებელ პირს მოეთხოვება წიგნების და მასთან დაკავშირებული სარეკლამო მასალის (ლიფლეტების, ბანერების, ა.შ.) დაუყოვნებლივ გატანა ფესტივალის ჩასატარებლად განსაზღვრული სივრციდან, ისე რომ მას არ აუნაზღაურდება ფესტივალზე წიგნის წარმოდგენისთვის გადახდილი გადასახადი.” ფესტივალის ფარგლებში, შეიძლებოდა გამართულიყო აგრეთვე რამდენიმე წიგნის ავტორის მიერ წიგნის პრეზენტაცია. პრეზენტაციის მსურველ მონაწილეს დამატებითი გადასახადი უნდა გადაეხადა.

“ფრონტი იდეათა ბაზრის დასაცავად” (შემდგომში - “ფიბდი”) 2016 წელს დაარსებული არასამეწარმეო იურიდიული პირია. ფიბდის წესდების პრეამბულის თანახმად, “ეპოქაში, როდესაც დასავლურმა სახელმწიფოებმა უღალატეს ლიბერალიზმის ფუძემდებლურ პრინციპებს, განსაკუთრებით კი სახელმწიფო ნეიტრალიტეტის პრინციპს და სხვათა უფლებების დაცვის საბაბით, ცდილობენ თავისუფალი დისკურსის შეზღუდვას საზოგადოებისთვის აქტუალურ მთელ რიგ საკითხებზე, ჩვენი მიზანია ვიბრძოლოთ იდეათა თავისუფალი ბაზრის გადასარჩენად, სადაც მცდარ აზრებს სწორი აზრები უპირისპირდება და არა სახელმწიფოს რეპრესიული აპარატი; სადაც

USAID
ამერიკელი საზღვარგარეთის
დახმარების სააგენტო

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE
კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLoG)

აქამონის უფლებების
აქრონული ინსტიტუტი
NATIONAL INSTITUTE
FOR HUMAN RIGHTS

საზოგადოება ირჩევს რა არის სიმართლე და სახელმწიფოს არ აქვს უფლება საზოგადოებას თავს მოახვიოს სიმართლის მისთვის ხელსაყრელი ვერსია...” წესდების მომდევნო მუხლები ხაზს უსვამენ, რომ ფიბდის მიზანია, ყველა სამართლებრივი მეთოდის გამოყენებით იბრძოლოს სახელმწიფოს საკანონმდებლო და არასაკანონმდებლო ღონისძიებების წინააღმდეგ, რომელთა მიზანი ან შედეგია თავისუფალი დისკურსის შეზღუდვა და ამ დისკურსიდან გარკვეული აზრების განდევნა.

ფიბდი ყოველთვის მართავს საჯარო ლექციებს წინააღმდეგობრივ სოციალურ საკითხებზე და სხვა ადამიანის უფლებათა ორგანიზაციების შეფასებით, უთმობს სივრცეს “სიძულვილის ენის” შემცველ გამოსვლებს. ამასთან, ყველა გამომსვლელს ევალება უპასუხოს აუდიტორიის, მათ შორის ფიბდის წევრების კითხვებს და პატივისცემით მოეკიდოს განსხვავებულ აზრს. მიუხედავად ფორმატის ამგვარი მოთხოვნებისა, ძირითადად ლექციებს გამომსვლელების თანამოაზრეები ესწრებიან.

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის ბრძანების გამოქვეყნების შემდეგ 2017 წლის წიგნის საერთაშორისო ფესტივალთან დაკავშირებით, ფიბდის სამეურვეო საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება ფესტივალზე მონაწილეობის მისაღებად მოენვია ცნობილი ინგლისელი ისტორიკოსი და ჰოლოკოსტის უარყოფელი დენიელ ჯირვინი თავისი ბოლო წიგნით “ისტორია, რომლის კვლევაც აკრძალულია”.

აღნიშნულ წიგნში ავტორი აჯამებდა თავისი წინა ნაშრომების მთავარ თეორიებს იმასთან დაკავშირებით, რომ საკონცენტრაციო ბანაკები ებრაელთა ფიზიკური განადგურებისთვის არ შექმნილა, რომ გაზის კამერებში დეპორტირებულების დახოცვა არ ხორციელდებოდა და დაღუპული ებრაელების დიდი ნაწილი მოკავშირეებმა დახოცეს და არა ნაცისტებმა. რაც მთავარია, ავტორის მტკიცებით, არაფერი ადასტურებს, რომ ჰიტლერმა იცოდა ან მხარს უჭერდა ებრაელთა დევნას მესამე რაიხში. წინა ნაშრომებისგან განსხვავებით, წიგნის მნიშვნელოვანი ნაწილი ეძღვნებოდა ყველა იმ სირთულეს, რაც ავტორს შეხვდა გასული წლების განმავლობაში ისტორიული კვლევის ჩატარებისა და თავისი მიგნებების გასაჯაროების პროცესში, მათ შორის კერძო პირების მხრიდან ცილისწამებას, სისხლისსამართლებრივ დევნას და სასჯელს სხვადასხვა ევროპულ ქვეყანაში ჰოლოკოსტის უარყოფისთვის, სასამართლო პროცესებს და დიდი ოდენობით ზიანის ანაზღაურების დაკისრებას ინგლისში, რასაც მისი გაკოტრება მოყვა. ავტორი აღნიშნავს, რომ ამგვარ პირობებში, ისტორიის მკვლევარებს არ აქვთ დაინტერესება მოიპოვონ ახალი მტკიცებულებები და დაადგინონ წარსულთან დაკავშირებით სიმართლე, რომელიც შეიძლება ყოველთვის არ შეესაბამებოდეს მეორე მსოფლიო ომში გამარჯვებული მხარეების ან ისრაელის სახელმწიფოსთვის ხელსაყრელ ვერსიას. ავტორის თქმით, “ისტორიკოსები თავს იბრძავენ ჰოლოკოსტთან დაკავშირებით, რადგან ეს ტაი-ბაქსის დაავადების არ იყოს, ებრაული დაავადებაა, რომელიც სიბრძავეს იწვევს.” დამატებით, ავტორი მიუთითებდა “აუშვიცის გაზის კამერების” მითზე, რომლის მეშვეობითაც ისრაელმა გერმანიის ფედერალური რესპუბლიკისგან ზიანის ანაზღაურების სახით 3 მილიარდი მიიღო.

USAID
ამერიკელი ხალხისგან

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE
კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLOG)

ახალი ადამიანის უფლებების
აქტივისტი ინსტიტუტი
NATIONAL INSTITUTE
FOR HUMAN RIGHTS

ავტორისგან თანხმობის მიღების შემდეგ, ფიბდმა დაარეგისტრირა წიგნი ფესტივალში მონაწილეობისთვის და დამატებითი თანხა გადაიხადა, ფესტივალის ფარგლებში პრეზენტაციის გასამართად წიგნთან დაკავშირებით.

2017 წლის ივნისში დენიელ ჯირვინი მართლაც ჩამოვიდა საქართველოში წიგნის ფესტივალზე დასასწრებად. ის წარუდგა საზოგადოებას როგორც მეორე მსოფლიო ომის და მესამე რაიხის ისტორიის მკვლევარი და გააცნო საზოგადოებას თავისი მთავარი მიგნებები, სანამ უშუალოდ წიგნის შინაარსზე გადავიდოდა. მან ჰოლოკოსტი მოიხსენა თაღლითობად და მიუთითა რომ 1945 წელს მოკავშირეების მიერ გადაღებული, “ჰოლოკოსტს” გადარჩენილი პირების, აგრეთვე გარდაცვლილი პირების სურათები მოწმობს, რომ ეს ხალხი თავად მოკავშირე ძალებმა დახოცეს და არა გერმანელებმა. მისი აზრით, საკონცენტრაციო ბანაკებში მყოფი ადამიანების დიდი ნაწილი ავადმყოფობისგან გარდაიცვალა, ნაწილი კი ომის საერთო სისასტიკეს ემსხვერპლა, ისევე როგორც გერმანიის ქალაქების მაცხოვრებლები, რომლებიც დაბომვის დროს დაიღუპნენ. ჰოლოკოსტის უარყოფელ სხვა მკვლევარზე დაყრდნობით, ჯირვინი ამტკიცებდა, რომ ადამიანების გასადგურებლად შექმნილი გაზის კამერების მტკიცებულება არ არსებობს. რაც აუშვითცშია ეხლა, ეს პოლონელების მიერ მოგვიანებით აგებული სიმულაციაა. კედლებზე არ არის ციანიდის კვალი შერჩენილი, რაც მიუთითებს, რომ ისინი მომავაკვდინებელი აირის მეშვეობით ადამიანთა მასობრივი მკვლელობისთვის არ გამოუყენებიათ. შეჯამებისას მან აღნიშნა: “რა თქმა უნდა არავითარი მასობრივი მკვლევლობა არ მომხდარა აუშვითცში. მაგრამ ე.წ. “ჰოლოკოსტს გადარჩენილები” აგრძელებენ თავიანი ტანჯვის შესახებ მოგონებების წარმოებას, რადგან საქმე ფულს ეხება და შესანიშნავ ფულს იღებენ კომპენსაციის სახით ამ მოგონებების წყალობით.”

ამ პრეზენტაციას კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს წევრები ესწრებოდნენ. როგორც კი შეიტყვეს რომ ავტორი უარყოფდა მეორე მსოფლიო ომის დროს ებრაელი ხალხის გენოციდის ფაქტს, მათ მოითხოვეს პრეზენტაციის შეწყვეტა და წიგნთან დაკავშირებული ყველა მასალის გატანა ფესტივალის სივრციდან, თუმცა ფიბდთან, როგორც წიგნის წარდგენაზე პასუხისმგებელ პირთან ურთიერთობის გარკვევამდე დენიელ ჯირვინმა პრეზენტაცია დიდწილად ბოლომდე მიიყვანა, მაგრამ კითხვებისა და პასუხების სესიის გამართვა ვერ მოესწრო.

წიგნის საერთაშორისო ფესტივალს ესწრებოდა აგრეთვე ებრაული ორგანიზაციის - ჰოლოკოსტის გმირებისა და წმინდანების მახსოვრობის კავშირის თავმდომარე, გიდონ ფიშერი, რომელმაც მოისმინა დენიელ ჯირვინის პრეზენტაცია. მან დენიელ ჯირვინს და ფიბდს, როგორც ჯირვინის მომწვევს, უჩივლა სასამართლოში სამოქალაქო კოდექსის მე-18 მუხლის და “სიტყვის და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ” საქართველოს კანონის მე-13 მუხლის საფუძველზე. როგორც ადამიანი, რომლის ორი ბაბუა და მამა აუშვითცში დაიღუპა, ის დავობდა, რომ ჯირვინის ნაშრომი ლახავდა მის პატივსა და ღირსებს, რადგან მითსა და გამოგონებას უწოდებდა აუშვითცში ადამიანების მასობრივ მკვლევლობას, მათ ტანჯვას, მის პერსონალურ

USAID
ამერიკელი საზღვარგარეთის
დახმარების სააგენტო

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE
კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLOG)

ახალი ადამიანის უფლებების
აქტივისტი ინსტიტუტი
NATIONAL INSTITUTE
FOR HUMAN RIGHTS

ოჯახურ დანაკარგს. ამასთან, ჯირვინი ბრალს დებდა ებრაელებს, რომ ამ მითების წყალობით ფული მიიღეს გერმანიიდან, რითაც მსხვერპლებს და მათ შთამომავლებს უღახავდა პატივს და ღირსებას, რამეთუ მათ ბრალს დებდა ისტორიის შეთხზვაში ფულადი კომპენსაციის მისაღებად. გიდონის აზრით, მისი იდენტობის ნაწილს წარმოადგენდა ნაცისტების მიერ დაცობილი წინაპრების პატივის და ღირსების დაცვა, ისტორიული სიმართლის დადგენა სასამართლოში და ფიბდისა და ჯირვინისთვის საჯარო უარყოფის და ბოდიშის მოთხოვნას, ისევე როგორც ზიანის ანაზღაურება (იგი ითხოვდა 100 000 ლარს). ის ამტკიცებდა, რომ ჯირვინის ყველა ბრალდება ეყრდნობოდა გაყალბებულ მტკიცებულებებს ან მანიპულირებულ ისტორიულ მონაცემებს და შესაბამისად, ამ პრეზენტაციის გაკეთებისას, ჯირვინისთვის წინასწარ იყო ცნობილი მის მიერ გაცხადებული ფაქტების მცდარობა.

საერთო სასამართლოებმა ერთი მხრივ, არ დააკმაყოფილეს გიდონ ფიშერის სარჩელი, რადგან “სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ” საქართველოს კანონის მე-13 მუხლის თანახმად, ცილისმწამებლური განცხადება უშუალოდ მოსარჩელეს უნდა შეეხებოდეს, იმისთვის რომ ცილისწამებად ჩაითვალოს. განსახილველ შემთხვევაში კი გამოსვლა მიმართული იყო ზოგადად ებრაელების წინააღმდეგ, რაც საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე არ იძლეოდა დავის საშუალებას.

ამის შემდეგ, გიდონ ფიშერმა მიმართა საქართველოს პროკურატურას და მოითხოვა საქმის აღძვრა ფიბდისა და დანიელ ჯირვინის წინააღმდეგ სისხლის სამართლის კოდექსის 142¹ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე, რომელიც კრძალავს რასობრივ დისკრიმინაციას და შემდეგნაირად განმარტავს მას: “ქმედება, ჩადენილი ეროვნული ან რასობრივი მტრობის ან განხეთქილების ჩამოგდების, ეროვნული პატივისა და ღირსების დამცირების მიზნით..., რამაც არსებითად ხელყო მისი უფლება.” აღნიშნული დანაშაული ითვალისწინებს პირისთვის თავისუფლების აღკვეთას ვადით სამ წლამდე, იურიდიული პირისთვის კი ლიკვიდაციას, ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევას ან ჯარიმას.

პროკურატურაში გამოკითხვაზე დაიბარეს ფიბდის წარმომადგენლები, ისევე როგორც დანიელ ჯირვინი. თუმცა ამ დროისთვის, ისტორიკოსმა უკვე დატოვა ქვეყანა და არ გამოცხადდა შესაბამის ორგანოში. ფიბდის წარმომადგენლები მივიდნენ გამოკითხვაზე და მიუთითეს, რომ მათი აზრით, რასობრივი დისკრიმინაციის დანაშაულს ადგილი არ ქონდა. გამომსვლელის მოწვევის მიზანი იყო ქართული აუდიტორიისთვის მე-20 საუკუნის უმნიშვნელოვანესი ისტორიული მოვლენის შესახებ ბოლო კვლევების და მიგნებების გაცნობა, განსაკუთრებით იმის გათვალისწინებით, რომ ჰოლოკოსტის გადახედვის ან უარყოფის თეორიები მრავალ ქვეყანაში იღვევება. რაც მთავარია, ისინი ამტკიცებდნენ, რომ ადგილი არ ქონია ებრაელების პატივის ან ღირსების დამცირების მიზანს, და რაც უფრო მნიშვნელოვანია, არავითარი უფლების ხელყოფა არ მოყოლია გამოსვლას. გამოსვლას არ გამოუწვევია საზოგადოებაში

USAID
ამერიკელი საზღვარგარეთის
დახმარების სააგენტო

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE
კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLoG)

აქამონის უფლებების
აქრონული ინსტიტუტი
NATIONAL INSTITUTE
FOR HUMAN RIGHTS

რაიმე ანტი-სემიტური სენტიმენტი, რაც გამოიხატებოდა ებრაელთა მიმართ აგრესიის თუნდაც ერთ აქტში და ამგვარის დასახელებას მოსარჩელეც ვერ ახერხებდა.

სანამ პროკურატურა მიიღებდა გადაწყვეტილებას სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების შესახებ, ფიბდ-მა და დენიელ ჯირვინმა გაასაჩივრეს მინისტრის ბრძანების მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის “ბ” ქვეპუნქტი, ისევე როგორც სისხლის სამართლის კოდექსის 142¹ მუხლის პირველი ნაწილი საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში და მოითხოვეს ამ ნორმების არაკონსტიტუციურად ცნობა.

კითხვა: კონსტიტუციურია თუ არა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის “2017 წლის წიგნის საერთაშორისო ფესტივალის ჩატარების ღონისძიებებისა და მონაწილეობის წესის დამტკიცების შესახებ” ბრძანების მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის “ბ” ქვეპუნქტი და საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 142¹ მუხლის პირველი პუნქტის სიტყვები “ეროვნული პატივისა და ღირსების დამცირების მიზნით... რამაც არსებითად ხელყო მისი უფლება”?

ქვეკითხვები:

1. კონსტიტუციურია თუ არა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის “2017 წლის წიგნის საერთაშორისო ფესტივალის ჩატარების ღონისძიებებისა და მონაწილეობის წესის დამტკიცების შესახებ” ბრძანების მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის “ბ” ქვეპუნქტი საქართველოს კონსტიტუციის 24-ე მუხლის პირველ, მე-2 და მე-4 პუნქტებთან მიმართებით: ა. ფიბდის, როგორც ინფორმაციის გამავრცელებლის გამოხატვის თავისუფლების ნაწილში; ბ. დენიელ ჯირვინის, როგორც ავტორის გამოხატვის თავისუფლების ნაწილში?

2. კონსტიტუციურია თუ არა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის “2017 წლის წიგნის საერთაშორისო ფესტივალის ჩატარების ღონისძიებებისა და მონაწილეობის წესის დამტკიცების შესახებ” ბრძანების მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის “ბ” ქვეპუნქტი საქართველოს კონსტიტუციის 23-ე მუხლის პირველ, მე-2 და მე-3 პუნქტებთან მიმართებით დენიელ ჯირვინის ინტელექტუალური შემოქმედების თავისუფლების ნაწილში?

3. კონსტიტუციურია თუ არა სისხლის სამართლის კოდექსის 142¹ მუხლის პირველი პუნქტის სადავო სიტყვები საქართველოს კონსტიტუციის 24-ე მუხლის პირველ და მე-4

USAID
ამერიკელი საზღვარგარეთის
დახმარების აგენტობა

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE
კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLOG)

აპრილის უფლებების
აქრონული ინსტიტუტი
NATIONAL INSTITUTE
FOR HUMAN RIGHTS

პუნქტებთან მიმართებით: ა. ფიბდის, როგორც ინფორმაციის გამავრცელებლის გამოხატვის თავისუფლების ნაწილში; ბ. დენიელ ჯირვინის, როგორც ავტორის გამოხატვის თავისუფლების ნაწილში?

4. კონსტიტუცია თუ არა სისხლის სამართლის კოდექსის 142¹ მუხლის პირველი პუნქტის სადავო სიტყვები საქართველოს კონსტიტუციის 23-ე მუხლთან მიმართებით დენიელ ჯირვინის ინტელექტუალური შემოქმედების თავისუფლების ნაწილში?

5. კონსტიტუცია თუ არა სისხლის სამართლის კოდექსის 142¹ მუხლის პირველი პუნქტის სადავო სიტყვები საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-5 პუნქტით დადგენილ სისხლის სამართლის კოდექსის 142¹ მუხლის პირველი პუნქტის სადავო სიტყვები საქართველოს კონსტიტუციის განსაზღვრულობის პრინციპთან მიმართებით?